

Рагмита Ивановиќ

Деца
имају
реч

Деца у
јоворним
разменама

Креативни центар

Едиција *Приручници*
књига четрдесет седма

ДЕЦА ИМАЈУ РЕЧ
Деца у говорним разменама
прво издање

Аутор
Радмила Ивановић

Рецензенти
Проф. др Иван Ивић
Проф. др Драјана Павловић Бренеселовић

Главни уредник
Проф. др Симеон Маринковић

Уредник
Анђелка Ружић

Лектор
Мирјана Делић

Графичко обликовање
Оливера Бајијић Срећеновић

Ликовно решење корица
Драјана Николић

Припрема за штампу
Ташјана Ваљаревић

Издаје
Креативни центар
Градиштанска 8, Београд
тел.: 011/ 3820 464, 3820 483, 2440 659
е-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача
Љиљана Маринковић, директор

Штампа
Графийроф

Тираж
2.000

ISBN 978-86-529-0124-1

Деца имају реч

Деца у њоворним разменама

Радмила Ивановић

Креативни центар

A red speech bubble with a white outline, pointing to the right. The word "Садржај" is written inside in white, bold, sans-serif font.

Садржај

ТЕОРИЈСКО-МЕТОДИЧКИ ОКВИР

1. КОМЕ СЕ ОБРАЂА ПРИРУЧНИК	9
2. ПОЛАЗИШТА ПРИРУЧНИКА	9
2а. Контекст као полазиште приручника	10
2б. Општа говорна постигнућа предшколског детета	11
2в. Даљи правци развоја говора	11
2г. Контекст предшколске установе	12
2д. Процес праћења и евалуације	14
3. ГОВОРНЕ РАДИОНИЦЕ – ФОРМА У КОЈОЈ ДЕЦА ИМАЈУ РЕЧ	15
3а. Ситуације у којима дете живи говор	15
3б. Зашто говорне радионице	16
3в. Основна правила радионичарског рада	17
3г. Специфичности радионица с предшколском децом	17
3д. Водитељ говорних радионица	19
3ђ. Неки начини суделовања детета у програму	21
3е. Могући општи параметри за праћење и вредновање говорних радионица	22
4. СТРУКТУРА РАДИОНИЦА У ПРИРУЧНИКУ	23
4а. Могући начини груписања деце	26

ГОВОРНЕ РАДИОНИЦЕ

Играње гласовима	29
Наше гласовне моћи	30
Ово знам и могу	32
Играње именима 1	34
Играње именима 2	36
Ово је мој глас	38
Да ли ме слушаш (чујеш)?	39
Девет пута реци...	41
Ово су наше лепе речи	42
Говоримо и без речи	43
Могу некада и без речи	45
Јасно и гласно	46
Опет стрип-прича	48
Преносимо поруке	50

Мој симбол – бец	52
Ми питамо	53
Људи питају	55
Опет ми питамо	56
Волим ... не волим...	58
Ово је наш вртић	59
Деца из мог комшилука	61
Наши љубимци	62
Ми смишљамо радионице	63
Носорози, носати, рогати...	64
Како деца измишљају песме	67
Играмо се „у празно“	68
Оживеле ствари	69
Шта причају стари новчићи	70
Свако има своју причу	72
Чича из Чачка...	74
Лина, Лана и Лена	75
Срели се...	76
Дајте име сунцу	77
Флашоград, Спанаћар, шишачица	79
Ко је то био? 1	81
Ко је то био? 2	82
Ко је то био? 3	83
Ми их зовемо наопачкасте песме	84
Да вам певам (причам) што истина није	87
Кад би...	88
Децо, да ли знате да ... знате?	90
Шта нам кажу идиоми	91
Ко је био неваљалији?	92
Децо, да ли знате?	93
Могу ја то...	94
Решавамо ребусе	98
Радионица за децу и родитеље – Наше руке	100
Радионица за децу и родитеље – И родитељи су били деца	101
Радионица за децу и родитеље – Наше новине	102
Књижевне питалице	103
Литература	105

Деца имају реч

Деца у говорним разменама

Теоријско-
-методички
оквир

1. КОМЕ СЕ ОБРАЋА ПРИРУЧНИК

Приручник који је пред вама садржи збирку говорних радионица намењених развоју говорних способности деце предшколског узраста (од четири до седам година). Приручник не пружа готове „рецепте“, већ представља разноврсне могућности за рад с децом и подстиче креативни приступ у раду. Настао је као резултат дугогодишњег ауторовог искуства и његове потребе да своје ставове и размишљања уобличи и стави на увид свима онима који се баве питањима одрастања и васпитања предшколске деце. Намењен је свима онима којима је блиска идеја о томе да своје искуство граде на трагању, проверавању, преиспитивању властите и туђе васпитне праксе. Обраћа се одраслима, пре свега, васпитачима, педагозима, психолозима, медицинским сестрама, онима који се припремају за рад с предшколском децом, као и онима који раде у различитим институцијама на питањима васпитања и образовања предшколске деце.

Обраћа се и родитељима, као и другим одраслим особама које су блиске деци, и види их као активне учеснике у животу и раду васпитне групе и сараднике у свим сегментима рада: почевши од промишљања на тему шта је добро за децу и васпитаче, предлагања одређених идеја, преко непосредног учешћа у активностима и праћења остваривања онога што је договорено.

Разноврсном понудом игара и активности приручник се на посредан начин обраћа и деци, поштујући њихова развојна говорна постигнућа, њихове моћи и постигнуте способности.

2. ПОЛАЗИШТА ПРИРУЧНИКА

Приручник се темељи на следећим сазнањима:

- + дете је јединствено, целовито развојно биће, а будући да је говорни развој детета основна тема приручника, говор се третира нераскидиво са свим аспектима психофизичког развоја;
- + васпитање и образовање као вредносне и развојне категорије интерактивни су процеси; *Деце доживљава свеш и себе њосредством одраслих као активан учесник интеракције.*¹
- + говор се стиче и развија активном говорном праксом у размени с другима.

¹ Н. Игњатовић Савић, *Чувари осмеха*, Београд 1993, (3).

Основна функција ире као дивергентне и стваралачке активности јесте испробавање свих могућности организма: мојоричких, сензорних, афективних и интелектуалних.²

Насловом *Деца имају реч*. Деца у говорним разменама намера нам је била да истакнемо бар три важне ставке у процесу развијања говора предшколског детета:

- + важност дечјег говорног искуства и активну улогу детета у процесу усвајања и развијања говора;
- + важност размене с другима из социјалног окружења;
- + важност учествовања детета у програму.

2а. Контекст као полазиште приручника

У институционалном одрастању предшколске деце контекст има значајно место: **контекст** је полазиште и исходиште васпитно-образовног рада с децом. Схвата се веома широко, али као јединствена целина и **спој физичког (спољашњег) оквира** – у који спадају простор, опрема, материјали, играчке итд. – и **социјалног (унутрашњег) оквира** – који чине пре свега **деца** са својим снамама и моћима, са свим оним што носе у себи и са собом, са чим улазе у размене; затим **васпитач** као значајан чинилац дечјег развоја, са својим ставовима о васпитању, учењу, дечјој игри, улози детета у сопственом развоју, с методичким умећима, начином размене с децом и другима, са односима које развија у средини, са знањима која поседује; потом **родитељи**, који активно учествују у многим активностима повезаним са одрастањем детета у вртићу. Саставни део контекста јесте и сама **предшколска установа** као институција у којој се одвија рад с децом. Својим устројством, концепцијским ставовима, организационим облицима, материјалима и средствима која нуди деци, педагошком културом, вредностима, иновативним идејама које негује и развија, стандардима којима тежи, односима које успоставља у самој средини и ван ње она умногоме доприноси квалитету контекстуалног оквира. Наведени спољашњи и унутрашњи оквири боје контекст, имплицирају квалитет живљења и размене, одређују улогу и место детета у размени, игри, учењу, сазнавању и развоју.

2> И. Ивић, *Човек као animal symbolicum*, Београд 1978, (150).

2б. Општа говорна постигнућа предшколског детета

Када је реч о говору, у приручнику се полази од предшколског детета, односно од његових актуелних говорних постигнућа: од онога што поседује и што може.

Широко посматрано, деца узраста од четири до седам година на плану говора и комуникације већ су овладала одређеним способностима, као што су способност општења с другима, коришћење симбола (гласова, слогова, речи, реченица), спонтано играње симболима, способност стварања (зачеци стваралаштва у симболичкој игри, драмским импровизацијама, у вербалним играма). Стекла су и одређене комуникативне вештине; њихов говор довољно је артикулационо, реченички и граматички развијен тако да могу успешно да се споразумевају са особама из социјалне средине, посебно са онима које добро познају.

Ипак, гледано појединачно, постоје велике разлике у индивидуалним постигнућима деце, не само у различитим узрастима већ и у оквиру истог узраста. То имплицира специфичну васпитну праксу, у смислу прилагођавања програма постигнућима сваког детета појединачно, али и деце у целини, као и праћење и процену напредовања детета у односу на његове развојне могућности, а не сходно развојним нормама. Реч је о томе да се у развијању програма, узимајући у обзир опште одлике узраста, планирају пројекти, теме и активности сходно узрасту деце, имајући на уму и неопходност индивидуализованог приступа детету, ономе коме је то потребно. Дакле, полазишта су одлике узраста, али и стварно дете, са именом и презименом, дете „овде и сада“, у одређеној средини, односно у одређеном контексту.

2в. Даљи правци развоја говора

Дете у овом развојном периоду треба још много тога да научи и да савлада. Његов говор је још недовољно експлицитан, одређен је ситуацијом у којој се размена одвија, значења речи повезана су махом са оним што је конкретно, са оним што се може видети и опазити.

Даље напредовање у говору усмерено је на стицање комуникативних способности (учење употребе говора, прилагођавање говора ситуацији, али и коришћење говора за причање о ономе што се десило и што ће се евентуално десити), објашњавање исказа, богаћење речника, проширивање значења речи, разумевање говора других, ширење сазнања о речима, гласовима, на јачање стваралачких језичких капацитета. Даљи правци развоја говора само су оквирна оријентација. На том путу свако дете треба да корача својим темпом, уз сталну подршку васпитача.

Деца имају реч

Деца у
јаворним
разменама

Приручник садржи:

збирку говорних радионица намењених развоју говорних способности деце предшколског узраста (радионице за развој стваралачких способности, радионице за развој социјалних вештина, радионице за развој појединих интелектуалних умећа итд.).

Истиче:

- важност дечјег говорног искуства и активну улогу детета у процесу усвајања и развијања говора;
- важност размене између деце и особа у околини;
- важност учествовања детета у програму говорних радионица.

Објашњава:

- основна правила радионичарског рада;
- посебности вођења радионица с децом предшколског узраста;
- улогу и задатке водитеља приликом вођења говорне радионице.

Намењен је:

- васпитачима, педагозима, психолозима, медицинским сестрама, онима који се припремају за рад с децом предшколског узраста, као и онима који раде у различитим институцијама на питањима васпитања и образовања деце предшколског узраста;
- родитељима и другим одраслим особама блиским деци као активним учесницима у животу и раду васпитне групе и сарадницима у свим сегментима рада;
- деци, поштујући њихова развојна говорна постигнућа, њихове моћи и постигнуте способности.

9788652901241

www.kreativnicentar.rs